

Sygn. akt V ACa 460/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Grzegorz Stojek (spr.)
Sędziowie :	SA Janusz Kiercz SA Olga Gornowicz-Owczarek
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko (...)w K.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 16 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 209/12

oddala apelację.

Sygn. akt V ACa 460/13

UZASADNIENIE

Powód J. K. wniósł o uchylenie uchwały nr(...) 7 lipca 2012 r., którą zarząd (...) w G. (dalej: (...)) pozbawił członkostwa w Polskim Związku Działkowców (dalej: PZD) i prawa użytkowania działki nr (...), a także o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany (...) w K. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach uchylił zaskarżoną uchwałę oraz orzekł o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych.

Rozstrzygnięcie oparł o następujące ustalenia faktyczne i oceny prawne.

W dniu 7 lipca 2012 r. zarząd (...) podjął uchwałę oznaczoną: (...), którą pozbawił powoda członkostwa w PZD i prawa użytkownika znajdującej się na terenie ROD działki nr (...) o powierzchni 195 m⁽²⁾ z drewnianą altaną o powierzchni około 4 m⁽²⁾. W uzasadnieniu uchwały podano, że przyczyną jej podjęcia jest zaleganie powoda z opłatami, systematyczne, wieloletnie zaniedbanie działki i brak kontaktu z zarządem ROD. Powoda pouczone o 14-dniowym terminie wniesienia odwołania do Komisji (...) ROD. W dniu 24 lipca 2012 r. doręczono powodowi uchwałę i pismo z 7 lipca 2012 r., którym wezwano go do stawienia się na działce w dniu 4 sierpnia 2012 r. w celu jej oszacowania i inwentaryzacji.

W dniu 30 lipca 2012 r. powód wniósł do Komisji (...) odwołanie od uchwały (...), jaką zarząd ROD podjął 7 lipca 2012 r., domagając się jej uchylenia.

W dniu 4 sierpnia 2012 r. Komisja (...) dokonała szacunkowej wyceny działki nr (...), a 2 września 2012 r. zarząd ROD przydzielił ją K. N..

W dniu 17 września 2012 r. J. F., rzeczoznawca majątkowy, na zlecenie pozwanego sporządziła operat szacunkowy działki, o którą idzie w sprawie. Rzeczoznawca majątkowy stwierdził, że działka jest zaniedbana i niezagospodarowana, ogrodzona siatką stalową częściowo w średnim i złym stanie technicznym oraz że na działce znajdują się nasadzenia i obiekty (drzewa, krzewy oraz drewniana altana o powierzchni 5 m², będąca w złym stanie technicznym i nadająca się do rozbiórki). Wartość odtworzeniową składnika roślinnego i drewnianej altany rzeczoznawca majątkowy wycenił na kwotę 322 zł.

W dniu 4 września 2012 r. Komisja (...) podtrzymała zaskarżoną uchwałę. Przesyłka pocztowa z uchwałą Komisji (...) była awizowana i nie została podjęta przez powoda.

Każdy członek ogrodu uiszcza opłatę roczną, która obejmuje opłatę za dzierżawę, opłatę na rzecz ogrodu, opłatę energetyczną, ekwiwalent za prace społeczne, jeśli prac tych nie wykonuje osobiście lub przez członka rodziny, opłatę wodną, opłaty za zużyte media. Opłata za dzierżawę jest uzależniona od wielkości ogródka działkowego, zaś pozostałe opłaty są dla wszystkich członków ustalane w tej samej wysokości. Od 2005 r. powód zwracał się do zarządu ROD o zwolnienie go z obowiązku uiszczania opłaty za prace społeczne z uwagi na wiek i stan zdrowia. W okresie od 2007 r. do 2012 r. powód uiszczał opłaty, jednakże pomniejszone o ekwiwalent za prace społeczne. W latach 2007-2012 opłaty dotyczące działki powoda wynosiły 684,73 zł. Powód uiszczył w tym okresie tytułem opłat kwotę 512,06 zł, zalegając z opłatą w kwocie 146,73 zł.

Zgodnie z § 11 statutu PZD członkostwo zwyczajne nabywa się jednocześnie z przydziałem działki w rodzinnym ogrodzie działkowym. Członkostwo w PZD ustaje między innymi na skutek pozbawienia członkostwa; wraz z ustaniem członkostwa zwyczajnego wygasa prawo użytkownika działki w rodzinnym ogrodzie działkowym (§ 29 statutu PZD). Pozbawienie członkostwa zwyczajnego może nastąpić w razie rażącego naruszenia przepisów ustawy, postanowień statutu, regulaminu rodzinnego ogrodu działkowego, zasad współżycia społecznego oraz działania na szkodę PZD. Za rażące naruszenie uważa się w szczególności zamieszkiwanie lub prowadzenie działalności gospodarczej na terenie działki, wynajem działki i altany, samowolne rozporządzenie prawem do działki, dopuszczenie się samowoli budowlanej, udowodnioną kradzież dokonaną na szkodę innego użytkownika działki lub PZD, a także uporczywe i długotrwałe uchylanie się od uiszczania składki członkowskiej i innych należnych opłat (§ 36 ust. 1 i 2 statutu PZD). Przed podjęciem uchwały o pozbawieniu członkostwa zarząd rodzinnego ogrodu działkowego obowiązany jest zawiadomić zainteresowanego członka PZD o terminie posiedzenia zarządu, na którym jego sprawa ma być rozpatrywana oraz umożliwić mu złożenie wyjaśnień. Niezgłoszenie się członka PZD prawidłowo powiadomionego nie wstrzymuje podjęcia uchwały (§ 36 ust. 3 w związku z § 25 statutu PZD). Pozbawienie członkostwa zwyczajnego następuje w drodze uchwały zarządu rodzinnego ogrodu działkowego (§ 37 ust. 1 statutu PZD). Odpis uchwały z uzasadnieniem i pouczeniem o prawie i terminie złożenia odwołania doręcza się członkowi zwyczajnemu za pokwitowaniem lub przesyła listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru (§ 37 ust. 3 statutu PZD). Członkowi zwyczajnemu przysługuje prawo odwołania się od uchwały o pozbawieniu członkostwa do komisji

rozjemczej rodzinnego ogrodu działkowego w terminie 14 dni od daty otrzymania uchwały (§ 38 ust. 1 zdanie 1 statutu PZD). Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie zaskarżonej uchwały (§ 38 ust. 4 statutu PZD).

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. Nr 169, poz. 1419 ze zm.; dalej urod) w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w PZD oraz nabycia lub utraty użytkowania działki w rodzinnym ogrodzie działkowym zainteresowany może – po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego – dochodzić swoich praw na drodze sądowej.

Stosownie do § 23 ust. 1 statutu PZD w razie naruszenia przepisów dotyczących zagospodarowania i korzystania z działki określonych w statucie, regulaminie rodzinnego ogrodu działkowego i innych przepisach związkowych, albo naruszenia zasad współżycia społecznego, zarząd rodzinnego ogrodu działkowego może wymierzyć członkowi jedną z kar porządkowych (upomnienie, nagana, nagana z ostrzeżeniem).

W dniu 1 czerwca 2012 r. powód otrzymał wezwanie na posiedzenie zarządu ROD, które odbyło się 7 lipca 2012 r. i dotyczyło m. in. pozbawienia powoda członkostwa. Powód nie uczestniczył w posiedzeniu zarządu. Odpis uchwały z 7 lipca 2012 r. o pozbawieniu go członkostwa w ROD doręczono powodowi w dniu 24 lipca 2012 r. Powód wniósł odwołanie w terminie, o którym mowa w § 38 ust. 1 zdanie 1 statutu PZD. Komisja (...) rozpatrzyła odwołanie w dniu 4 września 2012 r. Powód nie podjął przesyłki pocztowej zawierającej uchwałę Komisji (...). Pozew w rozpoznawanej sprawie wpłynął do Sądu Rejonowego w Gliwicach w dniu 24 sierpnia 2012 r. i wtedy był przedwczesny, gdyż nie zostało jeszcze wyczerpane postępowanie wewnątrzorganizacyjne. Komisja (...) rozpoznała odwołanie powoda w dniu 4 września 2012 r., w toku procesu, przez co powództwo przestało być przedwczesne. Dalsze działania zarządu ROD, podjęte po uchwale z 7 lipca 2012 r., a przed podjęciem decyzji odnośnie do niej przez Komisję (...) w dniu 4 września 2012 r., w szczególności: posiedzenie komisji dotyczące wyceny ogrodu działkowego nr (...), które odbyło się 4 sierpnia 2012 r., informacja z 11 sierpnia 2012 r. o dopuszczeniu do korzystania innych osób do korzystania z działki nr (...), przydzielenie jej w dniu 2 września 2012 r. K. N. były niezgodne z § 38 ust. 4 statutu PZD, gdyż wniesienie odwołania od uchwały o pozbawieniu członkostwa wstrzymuje wykonanie zaskarżonej uchwały.

Członek zwyczajny ma obowiązek korzystania z działki zgodnie z regulaminem rodzinnego ogrodu działkowego, uiszczać składkę członkowską oraz inne opłaty uchwalone przez uprawnione statutem organy PZD (§ 15 ust. 1 pkt 4 i 7 statutu PZD). Tylko rażące naruszenia, o których stanowi § 37 ust. 1 i 2 statutu PZD mogą być podstawą pozbawienia członkostwa zwyczajnego.

Przydzielona powodowi działka nr (...) była zaniedbana, jednakże nie zachodziła żadna z sytuacji opisanych w § 36 ust. 2 statutu, ponadto powód nie składał na działce żadnych materiałów, które stanowiłyby zagrożenie dla życia lub zdrowia użytkowników pozostałych działek, nie dopuszczał się też żadnych immisji pośrednich (hałasy, pyły), które utrudniałyby korzystanie z sąsiednich działek. Okoliczności te potwierdzają świadkowie L. C. i E. P.. Podali oni jednak, że z działki mógł dochodzić nieprzyjemny zapach gnijących owoców. Powód z uwagi na wiek oraz fakt, że jest osobą samotną mógł mieć problemy z prawidłowym zagospodarowaniem działki, jednakże ta okoliczność nie uzasadniała sięgania po najostrejszy środek, jakim jest pozbawienie członkostwa. Jeśli chodzi o zadłużenia w opłatach to świadek E. P. przyznał, że były one drobne, a świadek L. C. potwierdził, iż powód ubiegał się o zwolnienie go od ekwiwalentu za prace społeczne do czego zarząd ROD przychylił się. Podjęcie uchwały o pozbawieniu powoda członkostwa było więc niezasadne, zwłaszcza że wcześniej nie stosowano wobec niego kar porządkowych. Od ich zastosowania nie jest uzależnione podjęcie uchwały o pozbawieniu członkostwa, lecz to ich zastosowanie byłoby celowe, biorąc pod uwagę charakter zaniedbań powoda (nienależyte zagospodarowanie działki).

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 i 122 kpc oraz § 11 ust. 1 pkt 1 w związku z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (obecnie t. j. w Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Z kolei o nieuiszczonej opłacie sądowej orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 uksc.

W apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 32 urod przez przyjęcie, iż powodowi przysługuje uprawnienie do żądania uchylecia uchwały zarządu ROD.

Ponadto zarzucił naruszenie § 36 ust. 1 statutu PZD przez jego nieprawidłowe zastosowanie i przyjęcie, że naruszenie przez powoda regulaminu ROD nie miało charakteru „rażącego” oraz przez przyjęcie, że zaskarżona uchwała zarządu ROD pozostaje w sprzeczności z tym postanowieniem statutu, podczas gdy uchwała została podjęta zgodnie z z nim oraz przepisami powszechnie obowiązującymi. Zarzucił też naruszenie art. 233 kpc, polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, a to poprzez przyjęcie, wbrew zebranemu materiałowi dowodowemu, iż wskazane w uchwale Zarządu ROD okoliczności nie mogą być podstawą pozbawienia członkostwa zwyczajnego w PZD.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy i, jako prawidłowe, przyjmuje je za własne. Z zeznań świadków E. P. i L. C. nie wynika, że na działce nr (...) unosiła się woń gnijących owoców, która przeszkadzałaby korzystającym z innych działek. E. C. zeznał jedynie, że: „Z działki mogły dochodzić nieprzyjemne zapachy”. Natomiast L. C. w ogóle nie wypowiedział się w tej kwestii. Tymczasem pozwana w apelacji podnosi, że z działki unosił się uciążliwy zapach gnijących owoców, które nie zostały zerwane z drzew i krzewów. Sąd Okręgowy ustalił, że altana ze względu na stan techniczny powinna być rozebrana oraz że znajdowały się w niej różne rzeczy, przy czym powód nie składował na działce żadnych materiałów, które stanowiłyby zagrożenie dla życia lub zdrowia użytkowników pozostałych działek. Poza tym Sąd Okręgowy ustalił, że powód zalegał w opłatach. Wskazał też na zachodzące po stronie powoda utrudnienia wywołane wiekiem i stanem zdrowia. Pozostałe podnoszone w apelacji okoliczności faktyczne wykraczają poza wskazane w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały przyczyny pozbawienia powoda członkostwa. Tym samym odwoływanie się do nich nie może odnieść zamierzonego skutku.

Tym samym ocenie podlegały okoliczności ustalone przez Sąd Okręgowy, to jest, czy naruszenia, jakich dopuścił się powód, były rażące, skoro takich uchybień obowiązkom wymaga § 36 ust. 1 i 2 statutu PZD, by mogło dojść do pozbawienia członkostwa w PZD.

Dokonana przez Sąd Okręgowy ocena jest trafna. Nie sposób zgodzić się, by uchybienia powoda były rażące. W kontaktach z zarządem ROD powód powoływał się na swoją sytuację osobistą, wnosząc o zwolnienie go z obowiązku dokonywania opłat, które zresztą w przeważającej części uiścił. Zaniedbanie działki przez osobę w podeszłym wieku (około 90 lat, jak wynika z pozwu), które nie utrudniało innym osobom korzystania z działek, do jakich im przysługiwało prawo, nie może też być uznane za rażące naruszenie obowiązków członka PZD. Trafnie w okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy ustalił zatem, że nie została spełniona przesłanka pozbawienia członkostwa, o jakiej mowa w § 36 ust. 2 statutu PZD.

Prawidłowo pozwana podnosi, że powództwo o uchylenie uchwały, jako powództwo o ukształtowanie, by przysługiwało, musi być przewidziane konkretnym przepisem prawa. Jednak Sąd Apelacyjny nie podziela wyводу prawnego autora apelacji, że powodowi nie służy roszczenie o uchylenie uchwały zarządu ROD, gdyż ma ono nie wynikać z art. 32 urod. Przepis ten ma bardzo nieprecyzyjną treść: „W sprawach nabycia lub utraty członkostwa w PZD oraz nabycia lub utraty użytkownika działki w rodzinnym ogrodzie działkowym zainteresowany może – po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego – dochodzić swoich praw na drodze sądowej.” Stał się przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 8/10. W uzasadnieniu wyroku w tej sprawie Trybunał Konstytucyjny w odniesieniu do redakcji art. 32 urod stwierdził, że jego uchylenie mogłoby zwiększyć poczucie bezbronności działkowców wobec pozycji prawnej, organizacyjnej i gospodarczej PZD w każdym przypadku konfliktu interesów, co rzutowałoby na dodatkowe wzmocnienie wyłączenia PZD spod nadzoru władz publicznych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, art. 32 urod – mimo nieprecyzyjnej treści – zawiera w sobie uprawnienie do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały w sprawach określonych w tym przepisie. Dopiero wtedy działkowcom pozostałby jedynie instrument prawny z art. 189 kpc, gdyby nie art. 32 urod. Rodzi się bowiem retoryczne pytanie o zasadność wprowadzania do ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych treści zawartej w art. 32 tej ustawy, skoro ustawodawca mówi w nim o uprzednim wyczerpaniu drogi wewnątrzorganizacyjnej, zaś w sprawie o ustalenie, opartej o art. 189 kpc, przedmiotem badania byłoby i tak zagadnienie będące przedmiotem badania w sprawie o uchylenie uchwały, to jest istnienie podstawy do pozbawienia członkostwa i utraty użytkowania działki. W wyjątkowo nieprecyzyjnej i pojemnej treści art. 32 urod ustawodawca zawarł zatem również uprawnienie do zaskarżenia uchwały w sprawach określonych w tym przepisie, po wyczerpaniu drogi wewnątrzorganizacyjnej.

Apelacja – jako bezzasadna – podlegała więc oddaleniu (art. 385 kpc).